

Voivatko lapset ja nuoret saada henkilökohtaista apua?

Vammaispalvelulaissa ei ole ikärajaa. Vaikeavammaisilla lapsilla on oikeus vammaispalvelulain mukaiseen henkilökohtaiseen apuun silloin, kun he eivät ole vanhempiensa ja muiden huoltajiensa välittömän ja jatkuvan valvonnan ja hoivan tarpeessa, vaan voivat itse ainakin osittain vaikuttaa ja tehdä päätöksiä omasta toiminnastaan. Mitään tiettyä ikää ei ole asetettu mitariksi, vaan lapsen yksilöllinen tilanne ja kehitystaso tulee ottaa huomioon.

Henkilökohtainen apu tukee vammaisten lasten ja nuorten normaaliutta ikätason mukaisesti

Henkilökohtainen apu tukee monella eri tavoin vammaisten lasten ja nuorten osallistumismahdollisuuksia ikäkauden mukaiseen toimintaan sekä edistää heidän itsenäistymistä, oman identiteetin muodostumista ja osallisuutta. Henkilökohtainen apu voi ehkäistä myös lapsilla ja nuorilla syrjäytymisen riskiä. Lasten ja nuorten henkilökohtaisen avun tarvetta arvioidaan yksilöllisesti sen mukaan, miten itsenäisesti saman ikäiset vammaattomat lapset ja nuoret yleensä toimivat ja mitkä ovat heidän tarpeet ja toiveet esimerkiksi liikkumisessa, sosiaalisissa suhteissa, harrastuksissa jne. Tämä tarkoittaa mm. kotona yksin ollessa toimimista, kodin ulkopuolista liikkumista, harrastustoimintaa tai vaikka mahdollisuutta osallistua lapsille ja nuorille suunnattuihin kulttuuritapahtumiin. Tämä on osa vammaispalvelulain ns. normaaliusperiaatetta.

Uudessa sosiaalihuoltolaissa kiinnitetään erityistä huomiota lapsen asemaan ja etuun sekä lapsen mielipiteiden ja toiveiden selvittämiseen ja huomioon ottamiseen erityisesti silloin, kun kyseessä on erityistä tukea tarvitseva lapsi. Tämä on tärkeää, sillä vammaisten lasten ja nuorten perheiden ja vanhempien arjen sujuminen edellyttää usein monien eri toimijoiden tukea.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa 13-vuotias lapsi, jolla oli diagnosoitu autismi, dysfasia ja ADHD, tar-

HENKILÖKOHTAISTEN AVUSTAJIEN TYÖNANTAJIEN LIITTO RY

NEUROLIITTO

vitsi tukea kommunikoinnissa, oman toiminnan ohjauksessa, asioista muistuttamisesta ja keskittymisessä. Hän ilmaisi tahtoaan ohjattuna ja tuetun kommunikaation keinoin. Henkilökohtaista apua oli haettu harrastuksiin ja sosiaalisten suhteiden ylläpitämiseen. Myös vammaiselle lapselle oli annettava mahdollisuus itsenäistyä ikätovereittensa tavoin. Normaaliusperiaatteen mukaan henkilökohtaista apua on myönnettävä silloin, kun lapsi ei vammaan tai sairauden aiheuttaman toimintarajoitteen vuoksi kykene ilman apua tekemään asioita, joita vastaavan ikäiset lapset yleensä tekevät. Lapsen oli selvitetty kykenevän ilmaisemaan avuntarpeensa. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että lapsi oli oikeutettu saamaan henkilökohtaista apua. (KHO 12.8.2011 T 2122)

Lähteet: THL Vammaispalveluiden käsikirja, Ahola, Sanna & Konttinen, Juha-Pekka (2009). Uudistuva vammaispalvelulaki - oikeus henkilökohtaiseen apuun muuttuu. Assistentti.infon julkaisuja: INFO-sarja nro 6., Rätty, Tapio: Vammaispalvelut. Vammaispalvelujen soveltamiskäytäntö. Kynnys ry. 2010. HE 166/2008 Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 4 §:n muuttamisesta. Vammaispalvelulain muutokset 1.9.2009 lukien (pdf 273 kt) STM:n kuntainfo 4/2009